

WSTĘP

Finanse osobiste nazywane zamiennie finansami gospodarstw domowych¹ stają się jedną z najdynamiczniej rozwijających się subdyscyplin finansów prywatnych wyróżnionych z punktu widzenia podmiotowego jeszcze do niedawna zapomniane i analizowane poza głównym nurtem ekonomii i finansów. O wzroście ich roli świadczy liczba badań, publikacji artykułowych i książkowych (w tym nagradzanych przez Komitet Nauk o Finansach PAN w ramach konkursu na wybitne publikacje z zakresu finansów), poradników, publikacji popularyzatorskich, a także rozpraw doktorskich i habilitacyjnych. Ekonomia czerpiąca swoją nazwę od określenia efektywnych zasad funkcjonowania gospodarstwa domowego zaczyna i kończy się w gospodarstwie domowym (Bywalec 2012), co oznacza, że decyzje podejmowane na różnych poziomach sektora publicznego i sektora przedsiębiorstw prędzej czy później znajdują swoje odzwierciedlenie w finansach osobistych, a także, że decyzje podejmowane w gospodarstwach domowych będą miały swój skutek w skali całej gospodarki. Wcześniej środowisko niskich stóp procentowych, a obecnie rosnące stopy procentowe, rosnąca inflacja, boom na rynku nieruchomości, ryzyko dalszego wzrostu stóp procentowych dla kredytobiorców, silny napływ regulacji konsumenckich mający swoje źródło w dyrektywach europejskich, innowacje finansowe i technologiczne, w tym powstanie nowego segmentu usług finansowych FinTech wykorzystującego technologie w finansach, koronakryzys 2020+, a także inwazja Rosji na Ukrainę to zjawiska, które silnie wpływają obecnie i będą wpływały w najbliższej przyszłości na finanse osobiste.

Uchwała Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 23 kwietnia 2010 zmieniająca uchwałę w sprawie określania dziedzin nauki i dziedzin sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych (Monitor Polski z 2010 r. Nr 46, poz. 636) wprowadziła czwartą dyscyplinę naukową w ramach dziedziny „nauki ekonomiczne”, czyli „finanse”. W komunikacie 7/2010 CK² określiła zakres przedmiotowy i podmiotowy dyscypliny finanse, w ramach pierwszego wymieniając finanse osobiste i finanse gospodarstw domowych, a w ramach drugiego wymieniając m. in. inwestowanie (zwłaszcza wtedy, gdy celem jest uzyskanie dochodu finansowego pozyskiwanie kapitału). Finanse osobiste jako subdyscyplina dziedziny nauk społecznych „ekonomia i finanse” mają zatem swoje prawne umocowanie.

¹ W literaturze i nauce o finansach rozróżnia się pojęcia finansów osobistych i finansów gospodarstw domowych. Pisała o tym m. in. B. Świecka, *Finanse gospodarstw domowych i finanse osobiste – nowe wyzwania teorii*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu 2011, nr 174. Jednak ze względu na cel monografii dokonuje się uproszczenia nazywając te zjawiska finansowe zamiennie.

² http://www.seipa.edu.pl/s/p/artykuly/79/794/Zakres%20dyscyplin%20w%20naukach%20ekonomicznych_wg%20CK%20ods.%20SiTN.pdf (dotęp 13.02.2022).

Celem monografii jest holistyczna analiza i ocena finansów osobistych z uwzględnieniem zewnętrznych determinant kształtujących zachowania finansowe członków gospodarstw domowych. Podejście holistyczne do finansów osobistych akcentuje objęcie opisem i analizą całokształtu zachowań finansowych gospodarstw domowych, a także różnorodnych zewnętrznych determinant wpływających na te zachowania. W opinii redaktora naukowego obecnie na polskim rynku wydawniczym nie ma pozycji książkowej o takim zakresie i rozmiarze. Takiemu całościowemu podejściu do finansów osobistych odpowiada układ monografii składającej się z 27 rozdziałów, która została podzielona na następujące sekcje:

1. Finanse osobiste – zagadnienia ogólne, osobisty budżet, płatności detaliczne, zarządzanie ryzykiem.
2. Zachowania inwestycyjno-oszczędnościowe gospodarstw domowych w warunkach inflacji.
3. Opodatkowanie i transfery międzypokoleniowe w gospodarstwach domowych.
4. Zachowania kredytowe gospodarstw domowych w warunkach rosnących stóp procentowych.
5. Regulacje konsumenckie i bezpieczeństwo finansowe gospodarstw domowych.
6. Edukacja finansowa i włączenie finansowe gospodarstw domowych.
7. Nowoczesne technologie w finansach osobistych.

Autorzy poszczególnych rozdziałów wywodzą się z wiodących ośrodków akademickich w Polsce m. in. SGH, UE Poznań, UE Kraków, UE Wrocław, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Opolski, Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu i Warszawie, UMCS, KUL, w części również praktyków, a zamysłem dla powstania monografii była także konsolidacja środowiska naukowego zajmującego się zagadnieniami finansów osobistych. Monografia jest również wydawana w roku szczególnym dla Komitetu Nauk o Finansach, bowiem obchodzi on swój okrągły, 15-letni jubileusz. Z tej okazji Przewodnicząca Komitetu – Prof. dr hab. Małgorzata Zaleska przygotowała okolicznościowy list zamieszczony na początku monografii.

Książka jest adresowana do studentów i pracowników naukowych uczelni i wydziałów ekonomicznych, którzy chcą zgłębić swoją wiedzę z obszaru finansów osobistych. Może być również doskonałym źródłem aktualnych informacji dla instytucji finansowych obsługujących gospodarstwa domowe, a także dla samych gospodarstw domowych podnoszących swoje kompetencje finansowe w zakresie zarządzania finansami osobistymi. W tym miejscu należy złożyć podziękowanie dla Recenzentki Prof. Uł dr hab. Iwony Doroty Czechowskiej za cenne uwagi, które podniosły wartość merytoryczną i stronę edytorską monografii.

Krzysztof Waliszewski